

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 25. oktoober 2023
(OR. en)

14712/23

ENER 577
ENV 1188
CLIMA 511
IND 564
RECH 471
COMPET 1038
ECOFIN 1092

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	25. oktoober 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 669 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Euroopa tuuleenergia tegevuskava

---

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 669 final.

Lisatud: COM(2023) 669 final

Brüssel, 24.10.2023
COM(2023) 669 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Euroopa tuuleenergia tegevuskava

1. SISSEJUHATUS

Tuuleenergia on taastuvenergia, seda on ELis palju ja see on turvaline. See on väga oluline, et saavutada ELi eesmärgid CO₂ heite vähendamisel ning tagada kodude, tööstuse ja üha enam ka transpordi jaoks puhas, taskukohane ja kindel elektrivarustus. Tuuleenergia kasutuse ja tuuleenergiatööstuse laiendamine kogu ELis loob kvaliteetseid töökohti ja suurendab meie energiajulgeolekut.

Tuuleenergia kasutuselevõtu prognoosid ELi ja kogu maailma jaoks on helged. ELi eesmärk saavutada 2030. aastaks taastuvenergia osakaal vähemalt 42,5 % tähendab, et aastatel 2022–2030 peab ülesseatud võimsus kasvama 204 gigavatilt rohkem kui 500 gigavatile¹. Et saavutada 2050. aastaks netonullheide, tuleks kuni 2030. aastani kogu maailmas tuuleenergia tootmisvõimsust igal aastal suurendada vähemalt 329 GW – seda on üle nelja korra rohkem kui praegu kasutusele võetakse (75 GW)².

Viimasel ajal on Euroopa tuuleenergiatööstuse äritegevuses siiski esinenud probleeme. Kõik suurimad tuulikute tootjad teatasid 2022. aastal märkimisväärsest tegevuskahjumist³. Aastal 2022 ülesseatud uute tuuleenergiaprojektide võimsus 16 GW⁴ ei ole ligilähedanegi kulutõhusale kasvule 37 GW aastas, mida oleks vaja ELi 2030. aastaks seatud eesmärkide saavutamiseks.

Selline olukord nõuab viivitamatut tegutsemist. EL ei saa kahekordistada tuuleenergia kasutuselevõtu kiirust ilma tervikliku, kestliku ja konkurentsivõimelise tuuleenergiaseadmete tarneahelata. Samuti ei saa tuuleenergiaseadmete tööstus olla terviklik, kui puudub selge ja kindel projektirida, mis leiab vajalikke rahalisi vahendeid ja konkureerib võrdsetel tingimustel kogu maailmas.

Lisaks on energiakriis pärast Venemaa täiemahulist sissetungi Ukrainasse suurendanud riske, mis tulenevad liigest tuginemisest ühele suurele välismaisele fossiilkütuste tarnijale, ning see on näidanud tuuleenergia ja muude taastuvate energiaallikate tähtsust energiasüsteemi stabiilsuse ja kindluse seisukohast. Maailmas, kus on käimas kiired rohe- ja digipööre, on puhta tehnoloogia lahendused Euroopa avatud strateegilise autonoomia jaoks keskse tähtsusega. Seda silmas pidades märkis president von der Leyen 2023. aasta 13. septembril peetud kõnes olukorrast Euroopa Liidus, et ELi tuuleenergiasektorit kammitseb rida eriomaseid probleeme, ja teatas Euroopa tuuleenergia paketist. Käesoleva tegevuskava eesmärk on toetada ELi tuuleenergiasektori ettevõtteid ja suurendada nende konkurentsivõimet, tagamaks et sellel sektoril on rohepöördes jätkuvalt keskne roll.

Tegevuskavaga on ette nähtud meetmed, mida tuleks selle eesmärgi saavutamiseks kiiresti võtta. Tegevuskavaga toetatakse kaudselt ka teisi puhta energia sektoreid, sealhulgas päikeseenergiatööstust, kuna mitmed kavandatud meetmed on olulised kõigi taastuvate energiaallikate jaoks. Tegevuskava on üles ehitatud **Euroopa Komisjoni, liikmesriikide ja tööstusharu kooskõlastatud tegevuse kuue põhisambana**: i) kiirem kasutuselevõtt parema prognoositavuse ja kiirema loamenetluse kaudu; ii) võistupakkumiste parem korraldus; ii)

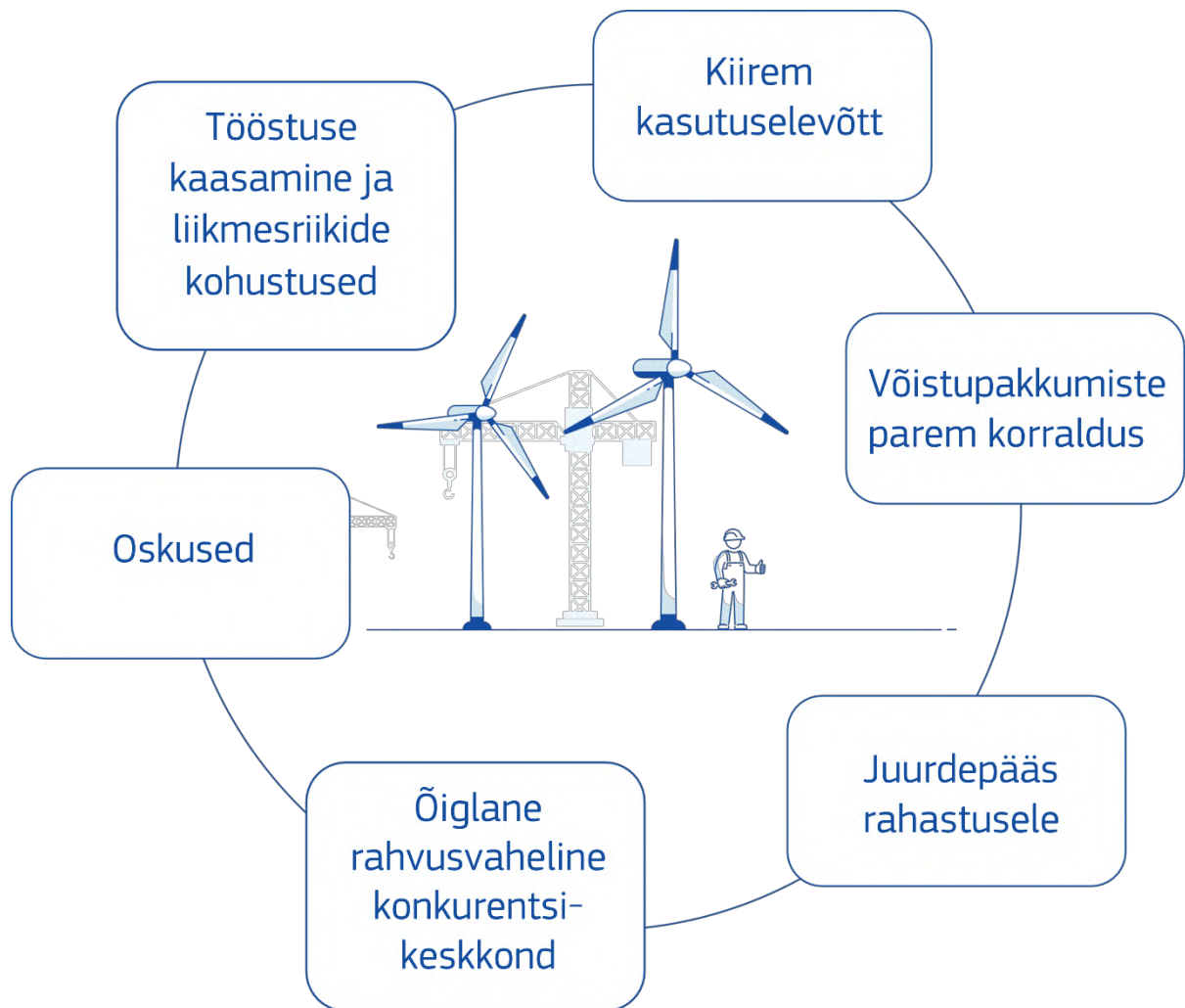
¹ Stsenaarium „MIX“ Euroopa roheline kokkuleppe elluviimise poliitikastsenaariumides (kättesaadav aadressil https://energy.ec.europa.eu/data-and-analysis/energy-modelling/policy-scenarios-delivering-european-green-deal_en).

² IRENA World Energy Transition Outlook 2023.

³ Rystad Report (2023) „The State of the European Wind Energy Supply Chain“.

⁴ WindEurope (2023) „Wind Energy in Europe – 2022. Statistics and the outlook for 2023–2027“.

juurdepääs rahastusele; iv) õiglase rahvusvahelise konkrentsikeskkonna loomine; v) oskused ning vi) tööstuse kaasamine ja liikmesriikide kohustused.

2. TUULEENERGIATÖÖSTUSE OLUKORD EUROOPAS

Tuuleenergia, mida toodetakse kas maismaal (92 % ülesseatud tuulevõimsusest) või merel, on juba meie elektrisüsteemi keskne tugisammas. 2022. aastal andis see keskmiselt 16 % ELis tarbitavast elektrienergiast ja sageli on selle osakaal rohkem kui 30 protsenti päevas⁵. Tänu innovatsioonile ja mastaabisäästule on Euroopas välja töötatud ja ulatuslikult kasutusele võetud tuuleenergiatehnoloogia lahendused muutunud viimase kümne aasta jooksul märkimisväärselt odavamaks⁶. Paljudes Euroopa piirkondades on tuuleenergia odavam elektriallikas⁷.

Seni on ELis kasutusele võetud tuuleenergiarajatised toodetud peamiselt ELi tuuleenergiaseadmete tootmise sektoris. Peamiste Euroopa tootjate osa moodustas ELi tuuleenergiaseadmete turust 85 %, merel toodetud tuuleenergia sektoris 94 %⁸. Tuulikuid ja

⁵ ENTSO-E andmed.

⁶ Irena (2023). „Renewable power generation costs in 2022“.

⁷ Georgakaki, A. jt. (2022). „Clean Energy Technology Observatory Overall Strategic Analysis of Clean Energy Technology in the European Union – 2022 Status Report“.

⁸ SWD(2023) 68 final, 23. märts 2023.

nende osi (labad, gondlid ja mastid, kiiruskastid, vundamendid, alajaamad, generaatorid jne) toodetakse kogu ELis. See muudab tuuleenergiaseadmete tootmise sektori oluliseks töökohtade pakkujaks: hinnanguliselt on kogu ELi tuuleenergiasektoris 240 000–300 000 otsest ja kaudset töökohta ning umbes 45 000 (28 % otsestest töökohtadest) paiknevad tuulikute ja nende osade tootjate juures⁹.

Euroopa ettevõtetele kuulub märkimisväärne osa laienevast ülemaailmsest tuuleenergiaseadmete turust. See osa vähenes aga 42 protsendilt 2020. aastal 35 protsendile 2022. aastal¹⁰. Suuresti on see tingitud tuuleenergia kiirest kasutuselevõtust Hiinas, mis tugineb peamiselt Hiina kasvavale omamaisele tootmissektorile. Maailma kümnest suurimast tuulikuid tootvast ettevõttest (mis katavad üle 80 % maailma nõudlusest tuulikute järele) on nelja peakorter ELis ja neli asuvad Hiinas.

Ka Euroopa tuuleenergiaprojektide käitajad ja arendajad tegutsevad kogu maailmas, kuid erinevalt tuuleenergiaseadmete tootjatest teenisid nad 2022. aastal ja varasematel aastatel märkimisväärset kasumit. ELi tuuleenergiaprojektide käitajate tulemusi mõjutavad aga üha enam ELi tootjate probleemid, mistõttu võib projektide elluviimine näiteks viibida või katkeda. Lisaks mõjutavad kõiki ELi tootjad üha enam välisturgudele pääsu tõkked.

Tuuleenergiatööstusel on raske kätte saada ka selliseid tooraineid nagu vask, haruldased muldmetallid, teras, nikkel, klaaskiud ja räni. Euroopa varustatus nende materjalidega sõltub kolmandatest riikidest, koos sektori arenguga kogu maailmas suureneb nõudlus nende materjalide järele ja nende hinnad kõiguvad.

3. ELI TUULEENERGIATÖÖSTUSE RASKUSTE PEAMISED PÕHJUSED

Hoolimata varasemast üldisest positiivsest arengust seisab Euroopa tuuleenergiatööstus praegu silmitsi suurte probleemidega. ELi tuuleenergiaseadmete tootjate äritegevuse raskuste põhjused võib jagada viide põhikategooriasse.

Esiteks tootmisvõimsuse alakasutus, mis on tingitud **ebapiisavast ja ebakindlast nõudlusest tuulikute järele** ELis. Praegu ei ole tootjatel piisavat ülevaadet sellest, kui palju kavatsetakse liikmesriikides tuuleenergiat kasutusele võtta, mistõttu on raske tootmist ja investeringuid kavandada. Lisaks on tuulikuosade transpordiks vaja eriluba, mis on liikmesriigiti erinev. See põhjustab viivitusi nende transportimisel tootmiskohast kavandatud tuuleparkidesse.

Alakasutus on suures osas tingitud ka taastuvenergiaprojektidele **loa andmise aeglusest ja keerukusest**. Tööstusharu hinnangul on kogu ELis loamenetlust läbimas 80 GW tuuleenergia tootmise võimsust, st viis korda rohkem kui kogu eelmisel aastal kasutusele võetud tuulevõimsus. Suurt osa sellest tootmisvõimsusest on aeglase ja ebatõhusa loamenetluse tõttu menetletud juba mitu aastat.

Teiseks on tootjate finantsolukorda raskendanud **toorainete kättesaadavuse probleemid, suur inflatsioon ja kaupade kõrged hinnad**¹¹ koos tuuleenergiaseadmete tootjate vähese riskimaandusega sisendite hinna kõikumise vastu. Probleemi süvendasid intressimäärade tõus ja rahastusele juurdepääsu raskused.

⁹ Telsnig, T. jt. „Clean Energy Technology Observatory: Wind Energy in the European Union – 2022 Status Report on Technology Development, Trends, Value Chains and Markets“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus.

¹⁰ SWD(2023) 68 final, 23. märts 2023.

¹¹ Rystad Report (2023) „The State of the European Wind Energy Supply Chain“.

Kolmandaks ei tunnustata taastuenergia arendamiseks ettenähtud **riigihangete korralduses** sageli piisavalt Euroopa toodete suhtes kohaldatavaid kõrgeid keskkonna- ja sotsiaalnorme ega võeta arvesse vajadust toimepideva tarneahela järele, kuna need hanked põhinevad üksnes või peamiselt hinnakriteeriumidel. See on nii enamikul võistupakkumistel, kuigi mõned liikmesriigid, näiteks Madalmaad ja Prantsusmaa, on hakanud kasutusele võtma hinnaväliseid kriteeriume. Mõnel meretuuleenergia projekti hankel, näiteks nn hinnalaeta enampakkumise alusel korraldatud hangetel, on tulemuseks käitajate pakutud väga kõrge hind. See asjaolu, koos juhtumitega, mil projektide täitmata jätmise eest ei ole ette nähtud piisavaid karistusi, suurendab riski, et projekte ei viida ellu täielikult ega õigel ajal. Lisaks on võistupakkumiste korraldus ELi piires väga erinev. Kokkuvõttes teeb see tootjate jaoks keerukaks investeringuid kavandada, mõjutab tootmisliinide stabiilsust ja vähendab mastaabisäästust saadavat kasu¹².

Neljandaks on **suurenenud rahvusvaheliste konkurentide surve** ELi tuuleenergiaseadmete tootmise sektorile. Näiteks ELi ja Hiina vaheline kaubandusbilanss tuuleenergiasektoris on olnud negatiivne – aastal 2022 oli puudujääk enneolematu 462 miljonit eurot¹³. Hiina on oluline tooraine ja osade tarnija ELi ja maailma tootjatele, kuid ta on muutumas ka tugevaks konkurendiks kolmandate riikide turgudel, mis on Euroopa ettevõtjatele olulised. Euroopa ja USA hindadest keskmiselt 20 % madalamate hindade¹⁴ tõttu, mida tööstusharu andmetel mõnikord toetab soodne järelmaks, on Hiina ettevõtjate kohalolek mujal maailmas pidevalt suurenenud. Kuigi konkurents ergutab innovatsiooni ja toodete täiustamist, võivad ebavõrdsed tingimused kahjustada ELi tuuleenergiaseadmete tootjaid ja isegi vähendada nende konkurentsivõimet ELi turul.

Hiina tootjatele on andnud eelise ka vertikaalselt integreeritud ärimudel, mille tarneahelad on lühemad, kuna Hiinal on terase ja toorainete tootmises valitsev seisund, ning võimalik, et ka väga soodsad finantstingimused. Kõik see kahjustab tugevasti ELi ettevõtjate võimalusi konkureerida võrdsetel tingimustel.

Viiendaks võib Euroopa tootmisvõimsuse kasvu kiirust tuuleenergiaseadmete tootmise sektoris mõjutada **oskustöötajate olemasolu**¹⁵. Eelkõige meretuuleenergia alal on raske leida kvalifitseeritud laevakäitajaid ning kraana- ja rasketöstukijuhte. Tööstus vajab rohkem töötajaid, sealhulgas insenere ja spetsialiste.

Hinnangute kohaselt suudab Euroopa tootmine katta enamiku praegusest tuulikunõudlusest ELis¹⁶. Kuid selleks, et säilitada konkurentsivõime kasvaval turul, mida mõjutavad ELi maismaa- ja meretuuleenergia alased eesmärgid, peaksid Euroopa tuuleenergiaseadmete tootjad oma võimekust kiiresti suurendama. Kui seda ei juhtu, võivad varsti tekkida tarnehäired, mis toovad kaasa kas aeglasema kasutuselevõtu või impordi suurenemise, et täita puudujääki.

---

¹² Tüüpiline näide on tuulikute mõõtmete kiire suurenemine, mistõttu peavad tootjad pidevalt investeerima oma tootmisliinide kohandamisse.

¹³ JRC, „Clean Energy Technologies Observatory Report 2023“, ilmumas.

¹⁴ BloombergNEFi andmed (2023) <https://about.bnef.com/blog/cost-of-clean-energy-technologies-drop-as-expensive-debt-offset-by-cooling-commodity-prices/>

¹⁵ Vt 2023. aasta aruannet puhta energia tehnoloogia lahenduste konkurentsivõime kohta „2023 Annual report on the competitiveness of clean energy technologies“ (avaldatakse 25. oktoobril 2023).

¹⁶ Ülemaailmse tuuleenergia nõukogu (GWEC) andmetel on kogu Euroopas tuulikute tootmise võimsust ligikaudu 30 GW.

4. MEETMED, MIDA KOMISJON ON SENI VÕTNUD

Komisjon on juba esitanud algatused, mis käsitlevad mõnda ELi tuuleenergiaseadmete tootmise sektori ees seisvat põhiküsimust.

Läbivaadatud taastuenergia direktiivis¹⁷ on sätestatud siduv miinimumeesmärk saavutada 2030. aastaks taastuenergia osakaal 42,5 %, sihiga jõuda 45 %ni. Selles seatakse suund taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamisele ja samal ajal võetakse arvesse muid poliitilisi kaalutlusi nagu maa mitmetarbeline kasutus. Selleks on vaja taastuenergiaprojekte ulatuslikumalt kasutusele võtta, mis suurendab muu hulgas nõudlust tuuleenergiaseadmete järele.

Et kiirendada taastuenergia kasutuselevõttu lühikeses perspektiivis, esitas komisjon **erakorralise määruse loamenetluste kohta**,¹⁸ millega lihtsustatakse ja lühendatakse taastuenergiat käsitlevaid loamenetlusi, sealhulgas ajakohastamise ja võrkudega seoses. See määrus on kehtinud alates 2022. aasta lõpust ja kaotab kehtivuse 2024. aasta keskpaigaks. Komisjon on astunud samme ka selleks, et lihtsustada ja ühtlustada loamenetlusi seoses tuulikuosade transpordiga, mille puhul on maanteede kasutamiseks praegu vaja mitut luba isegi ühes liikmesriigis¹⁹.

Määruse rakendamine on liikmesriigiti erinenud, kuid annab juba esimesi tulemusi. Näiteks Saksamaal anti pärast määruse jõustumist 2023. aastal rekordiline hulk uusi lube ja ajakohastamismäär tõusis 34 protsendini, mis on üheksa aasta kõrgeim. **Läbivaadatud taastuenergia direktiivi** rakendamisega lihtsustatakse ja lühendatakse loamenetlusi terviklikumalt ja struktuursemalt. Selle regulatiivse muudatusega kaasnevad lubade andmise reformid peaaegu kõigi liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavades, sealhulgas hiljuti vastu võetud peatükkides, mis käsitlevad kava „REPowerEU“. **Tehnilise toe instrumendi** määrusega on ette nähtud,²⁰ et liikmesriigid võivad kas eraldiseisvate või mitut riiki hõlmavate projektide kaudu saada tehnilist oskusteavet tuuleenergiale loa andmise kiirendamiseks. Kuus liikmesriiki on seda toetusinstrumenti juba kasutanud, et lubade andmist kiirendada. **Üleeuroopalisi energiavõrke** (TEN-E) käsitlev vastuvõetud ja läbivaadatud määrus²¹ sisaldab ka piiriüleste taristuprojektide, näiteks merel asuvate võrkudevaheliste hübriidühenduste loamenetluste lihtsustamist. TEN-E raamistikuga aidatakse Euroopa ühendamise rahastust antava rahalise toetuse abil ka peamisi piiriüleseid elektritaristuprojekte ellu viia või käivitada.

Elektrituru korralduse reformi²² ettepaneku eesmärk on anda taastuenergiasse tehtavatele investeeringutele stabiilseid investeerimissignaale seeläbi, et soodustatakse pikaajaliste lepingute sõlmimist hinnavahelepingute ja elektritulepingute kujul. Samal ajal esitatakse

---

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepanek (COM/2021/557).

¹⁸ Nõukogu 22. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2577, millega kehtestatakse raamistik taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks (ELT L 335, 29.12.2022, lk 36–44).

¹⁹ Ettepanek muuta direktiivi 96/53/EÜ maksimaalsete lubatud täismasside ja mõõtmete osas (COM (2023) 445).

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1–16).

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2022. aasta määrus (EL) 2022/869.

²² COM(2023) 148 final, 14. märts 2023.

ettepanekus eeskirjad selleks, et luua paindlikum elektrisüsteem, mis võib kiirendada erinevate taastuvenergiaallikate, näiteks tuuleenergia integreerimist.

Konkreetselt nullnetotehnoloogia tootmise sektoris, sealhulgas tuuleenergia osas, toetas komisjon märkimisväärselt selle vastupanuvõimet **roheleppe tööstuskavaga** ning ettepanekutega **nullnetotööstuse määruse ja kriitilise tähtsusega toorainete määruse**²³ kohta. Nullnetotööstuse määruse ettepanekuga lisatakse taastuvenergia toetuseks korraldatavatesse riigihangetesse ja võistupakkumistesse eelkõige kestlikkus- ja vastupidavuskriteeriumid. Lisaks kiirendatakse selle ettepanekuga tootmisrajatiste ülesseadmisele loa saamist, tõhustatakse täiendus- ja ümberõpet ning edendatakse innovatsiooni ja paremat kooskõlastamist liikmesriikide vahel. Kriitilise tähtsusega toorainete määruse ettepaneku eesmärk on tugevdada väärtusahelat kriitilise tähtsusega toorainete osas, millest mitut kasutatakse tuuleenergiatööstuses; sellega edendatakse ringmajandust, mis on oluline, et vähendada sõltuvust toorainetest ja samal ajal minimeerida keskkonnamõju.

ELi merendusjulgeoleku läbivaadatud strateegias²⁴ käsitletakse ohte, mis ähvardavad elutähtsat meretaristut, sealhulgas merel asuvaid tuuleenergiarajatisi, ning parandatakse taristu seiret ja kaitset tavapärase rünnete ning hübriid- ja küberrünnete eest, samuti suurendatakse vastupidavust sellistele rünnetele.

Vajalike investeeringute toetamiseks on komisjon lisaks regionaalabi suunistega ettenähtud toetusvõimalustele lisanud **ajutisele kriisi- ja üleminekuraamistikule** uue jao, mis võimaldab kuni 31. detsembrini 2025 anda investeerimisabi, et toota kliimanetraalsele majandusele üleminekuks vajalikke strateegilisi seadmeid, sealhulgas tuulikuid ja nende põhiosi, ning nendega seotud kriitilise tähtsusega tooraineid.²⁵ Selle uue jao alusel loovad mõned liikmesriigid toetuskava, mille abil laiendatakse puhta tehnoloogia seadmete tootmist. Komisjon on alates 2023. aasta märtsist heaks kiitnud mitme liikmesriigi koostatud kava, mille kogueelarve on ligikaudu 6,9 miljardit eurot, ja hindab praegu uusi kavasid.

Lisaks võivad liikmesriigid toetada tuuleenergiasektorit üldise grupierandi,²⁶ teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistik,²⁷ kliima-, keskkonnakaitse- ja energiasuuniste²⁸ ning regionaalabi suuniste²⁹ alusel.

2023. aasta juunis tegi komisjon ettepaneku **Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi (STEP)** kohta, et toetada investeeringuid kriitilise tähtsusega ja kujunemisjärgus tehnoloogiasse, mis on oluline rohe- ja digipöörde jaoks³⁰. Euroopa strateegilise tehnoloogia platvorm võimaldaks ELi mitme programmi raames suunata nii olemasolevaid kui ka täiendavaid ELi rahalisi vahendeid tehnoloogiavaldkondadesse, mis on eriti olulised Euroopa

²³ Vastavalt COM(2023) 62 final, 1. veebruar 2023, COM(2023) 161, 16. märts 2023 ja COM(2023) 160, 16. märts 2023.

²⁴ JOIN(2023) 8. Ühisteatis, milles käsitletakse ajakohastatud ELi merendusjulgeoleku strateegiat ja selle tegevuskava: „Tõhustatud ELi merendusjulgeoleku strateegia muutuvate merendusohutudega toimetulekuks“.

²⁵ Komisjoni teatis 2023/C 101/03.

²⁶ Komisjoni 17. juuni 2014. aasta määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks.

²⁷ Komisjoni teatis „Teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks antava riigiabi raamistik“, 2022/C 414/01.

²⁸ Komisjoni teatis „Kliima-, keskkonnakaitse- ja energiaalase riigiabi suunised alates aastast 2022“, C/2022/481.

²⁹ Komisjoni teatis „Regionaalabi suunised“, 2021/C 153/01.

³⁰ COM(2023) 335 final, 20. juuni 2023.

juhtpositsiooni jaoks, seda eelkõige puhta tehnoloogia seadmete tootmise valdkonnas; niiviisi aidatakse luua investeeringutele võrdsed tingimused kogu ühtsel turul.

ELi rahastamisprogrammid pakuvad võimalusi toetada tuuleenergiatööstust. **Innovatsioonifond**, millest toetatakse uuenduslike tootmisprojektide laiendamist, on alates 2020. aastast välja valinud kuus tuuleenergiaprojekti, millele antakse toetust kokku 150 miljonit eurot. Viimasel suurprojektide konkursil³¹ oli võimalik esitada eraldi taotlusi puhta tehnoloogia seadmete tootmiseks ning kavandatakse uusi projektikonkursse. Mõned liikmesriigid kasutavad taaste- ja vastupidavusraha, et toetada taastuvenergia tehnoloogia tööstusliku võimsuse suurendamist.

Kehtivates taaste- ja vastupidavuskavades on ette nähtud meetmed kuni 15,9 GW täiendava tuule- ja päikeseenergia tootmise võimsuse jaoks³² ning tuule- ja päikeseenergiaga seotud projektide jaoks määrati kuni 5,6 miljardit eurot. Konkreetselt tuuleenergiale keskenduvad meetmed hõlmavad veekogudes või maismaal asuvate tuuleparkide ja nendega seotud taristu, näiteks energiasaarte või mereterminalide taristu ehitamist.

Lisaks saab investeeringuid tootmisse ja kasutuselevõttu toetada programmist „**InvestEU**“, mille raames on tuuleenergiaprojektide jaoks seni heaks kiidetud üle 1,8 miljardi euro väärtuses Euroopa Investeeringupanga (EIP) laene. Teadusuuringute programmist „Euroopa horisont“ eraldati tuuleenergiaga seotud teemadele ligikaudu 250 miljonit eurot. **Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Regionaalarengu Fondist ja Õiglase Ülemineku Fondist** toetatakse riiklike ja piirkondlike ühtekuuluvuspoliitika programmide alusel tuuleenergiaalast innovatsiooni ning suurendatakse sellekohast tööstuslikku võimsust (eelkõige VKEdes) ja tuuleenergia kasutuselevõttu. Ühtekuuluvuspoliitikal põhinev toetus ainuüksi kasutuselevõtu jaoks on aastatel 2021–2027 eeldatavasti üle 580 miljoni euro, mis koos liikmesriikide maksetega moodustab kokku 819 miljonit eurot.

Komisjon toetas ka **ulatusliku oskustealase partnerluse** loomist. Seda partnerlust juhivad sidusrühmad ja selle eesmärk on koguda teavet taastuvenergiasektorile vajalike oskuste kohta, aidata kaasa asjakohaste oskuste pakkumisele ning anda suuniseid ja soovitusi avaliku sektori asutustele.

Lisaks käesolevale tegevuskavale võtab komisjon vastu avamere taastuvenergia strateegia elluviimise teemalise teatise, mis käsitleb konkreetselt merel taastuvenergia tootmist käsitlevaid meetmeid.

5. TUULEENERGIA TEGEVUSKAVA

Euroopa tuuleenergiasektorit tuleks siiski rohkem toetada. Seepärast sisaldab käesolev Euroopa tuuleenergia tegevuskava, mis tugineb komisjoni poolt juba tehtule, ka muid ettevõtmisi väljaselgitatud probleemide lahendamiseks. Need meetmed on üles ehitatud kuue põhisambana: i) kiirem kasutuselevõtt parema prognoositavuse ja kiirema loamenetluse kaudu, ii) võistupakkumiste parem korraldus, iii) juurdepääs rahastusele, iv) õiglase

---

³¹ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/calls-proposals/large-scale-calls_et

³² Enamikul taaste- ja vastupidavuskavade raames toetatavatel meetmetel on ühised taastuvenergia kasutuselevõtu eesmärgid, mis hõlmavad nii päikese- kui ka tuuleenergiat ilma neid tehnoloogialiikide kaupa eristamata.

rahvusvahelise konkurentsikeskkonna loomine, v) oskused ning vi) tööstuse kaasamine ja liikmesriikide kohustused.

1. KIIREM KASUTUSELEVÕTT PAREMA PROGNOOSITAVUSE JA KIIREMA LOAMENETLUSE KAUDU

Et loa taotlemise etapis olevaid projekte edasi aidata ja uusi projekte kiirendada, on vaja, et loamenetlused oleksid tõhusamad ja läbipaistvad ning et lubasid andvad riiklikud asutused oleksid paremini töötajatega varustatud ja koolitatud, samuti tuleb kiiremini rakendada lubade andmist käsitlev uus õigusraamistik. Nende takistuste kõrvaldamiseks keskendub komisjon loamenetluse digitaliseerimisele kõigis ELi liikmesriikides. Sellele protsessile annab lisaväärtust ka liikmesriikide parem teabevahetus olemasolevate tavade kohta, millega saavutada kohalike kogukondade heakskiit.

Kokku on liikmesriigid taaste- ja vastupidavusrahastu raames kavandanud 31 miljoni euro ulatuses meetmeid, millega toetatakse lubasid andvaid riiklikke asutusi. Seda peaksid veelgi tugevdama lisameetmed liikmesriikide taaste- ja vastupidavuskavade nende peatükkide kaudu, mis käsitlevad kava „RepowerEU“.

Lisaks on vaatamata kehtivatele konkreetsetele õigusnormidele³³ paljudes liikmesriikides taastuenergia võistupakkumiste üksikasjalik planeerimine ebausaldusväärne või puudulik. Komisjon teeb liikmesriikidega tihedamat koostööd, et tagada taastuenergia võistupakkumiste läbipaistev kavandamine, ning kui see ei ole piisav, siis võtab meetmeid, et tagada taastuenergia direktiivi asjakohaste sätete nõuetekohane rakendamine.

Lisaks puuduvad poliitikameetmed, mis hõlbustaksid tuuleenergia kasutuselevõttu taastuenergia ostulepingute kaudu. Ebaselged väljavaated kasutuselevõtumahude kohta eelolevatel aastatel suunavad ELi tootjaid tootmise ja tootmisvõimsuse kasvu pidurdama. Põhjalikum ja üksikasjalikum võistupakkumiste kavandamine annab tööstusharule suurema kindluse lühikese ja keskpika perioodi ärivõimaluste suhtes.

1. meede: komisjon ja liikmesriigid teevad koostööd loamenetluse kiirendamiseks. Algatus „Accele-RES“, et võimalikult kiiresti võtta üle ja rakendada läbivaadatud taastuenergia direktiiv. Ajutine erakorraline kord

Komisjon käivitab algatuse „Accele-RES“, mis koosneb muu hulgas järgmistest konkreetsetest meetmetest:

- **komisjon seab prioriteediks kiirendada loamenetlust.** Selleks pöörab ta suurt tähelepanu riiklike loamenetluste **digitaliseerimisele** kogu ELis ning toetab lubasid andvatele riiklikele asutustele **koolituste** korraldamist. Teatavates liikmesriikides toetatakse seda meedet nende riikide taaste- ja vastupidavuskavade peatükkidega, mis käsitlevad kava „RepowerEU“. Komisjon julgustab liikmesriike kasutama **tehnilise**

³³ Taastuenergia direktiivi artikli 6 lõige 3.

toe instrumenti,³⁴ et täiendavalt toetada taastuvenergia direktiivis loamenetlust käsitlevate sätete kiiret rakendamist;

- enne käesoleva aasta lõppu käivitab komisjon **sihtotstarbelise veebivahendi, millega toetatakse liikmesriikide loamenetlusi**. See vahend annab muu hulgas vastused liikmesriikide korduma kippuvatele praktilistele küsimustele muudetud loamenetluseeskirjade rakendamise kohta;
- toetamaks loamenetluseeskirjade kiiret rakendamist, kutsub komisjon kõiki liikmesriike üles koostama läbivaadatud taastuvenergia direktiivi üksikasjaliku **rakenduskava**;
- 2024. aasta aprilliks **ajakohastab** komisjon **soovituse** taastuvenergiaprojektidele loa andmise menetluste kiirendamise kohta³⁵ ning **suunised** taastuvenergiaprojektidele loa andmise menetluste kiirendamise heade tavade ja energiaostulepingute lihtsama sõlmimise kohta³⁶ ning lisab vastavalt vajadusele täiendavaid suuniseid selliste teemade kohta nagu ajakohastamine ning võrkudega seotud keskkonnamenetluste või võrkudele loa andmise lihtsustamine. Komisjon annab liikmesriikidele ka suuniseid taastuvenergia eelisarendusalade kindlaksmääramise kohta³⁷;
- komisjon **muudab lubade andmise teemalise mitteametliku eksperdirühma** sihtotstarbeliseks foorumiks, kus saab korrapäraselt vahetada teavet heade tavade kohta ja teha kindlaks allesjäänud takistused, sealhulgas regulatiivsed tõkked, millega tuleb ELi tasandil täiendavalt tegeleda. Selleks et toetada uute õigusaktide rakendamist, võetakse kasutusele muud koostööfoorumid liikmesriikidega, nagu **taastuvenergia direktiiviga seotud kooskõlastatud tegevus (CA-RES) ja ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühm (SMET)**³⁸.

Komisjon hindab erakorraliste eeskirjade kehtivuse pikendamise vajadust ja selle hindamise raames vaatab komisjon praegu läbi hädaolukorra määrust lubade andmise kohta. Selle määrusega kiirendatakse liikmesriikides loamenetlusi juba enne läbivaadatud taastuvenergia direktiivi sätete tõhusat ülevõtmist (liikmesriigid peavad mõned neist sätetest üle võtma 1. juuliks 2024). Näeme, et energiaturg on 2022. aastaga võrreldes stabiliseerunud, kuid ELi mõjutavad endiselt energiakriisi tagajärjed. Kuigi valmisolekut ja varustuskindlust on tugevdatud, püsivad mõned riskid, näiteks energiaimpordi häirete risk. Elektri hinnad on kõrged ja jätkuvalt muutlikud. Vajadus kiirendada taastuvate energiaallikate, eelkõige tuuleenergia kasutuselevõttu kogu ELis on suurem kui kunagi varem, kuna seeläbi on võimalik vähendada varustuskindlusriske, tõrjuda fossiilkütused energiaallikate jaotusest välja ja saavutada aastaks 2030 seatud ambitsioonikad eesmärgid.

³⁴https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_et

³⁵ Komisjoni soovitus C/2022/3219 final.

³⁶ Komisjoni talituste töödokument „Suunised liikmesriikidele taastuvenergiaprojektidele loa andmise menetluste kiirendamise heade tavade ja energiaostulepingute lihtsama sõlmimise kohta“. Lisatud dokumendile „Komisjoni soovitus taastuvenergiaprojektidele loa andmise menetluste kiirendamise ja energiaostulepingute lihtsama sõlmimise kohta“, SWD/2022/0149 final.

³⁷ Vastavalt läbivaadatud taastuvenergia direktiivi artiklile 15c peavad liikmesriigid vähemalt üht liiki taastuvate energiaallikate tehnoloogia jaoks kindlaks määrama taastuvenergia eelisarendusalad.

³⁸ Ühtse turu normide täitmise tagamise rakkerühm jätkab tööd tuule- ja päikeseenergiaprojektide loamenetlustega seotud takistuste kõrvaldamiseks. See toetab ka teabe vahetamist ühtse kontaktpunkti, digitaalsete loamenetluste ning selge teabe ja tähtaegadega seotud heade tavade teemal.

Novembriks esitab komisjon aruande läbivaatamise peamiste tulemuste kohta ja kaalub võimalust teha ettepanek pikendada ajutist erakorralist korda. Selline ajutine kord annaks taastuvatele energiaallikatele konkreetsed eelised ning saadaks tööstusele ja liikmesriikidele tugeva signaali, et tuuleenergia ja muud taastuvad energiaallikad on vaja kohe kiiremini kasutusele võtta. Tagamaks, et hädaolukorra määrusega loodud soodsad tingimused kestavad sujuvalt ja korrastatult ka tulevikus, kutsutakse liikmesriike üles läbivaadatud taastuvenergia direktiivi sätteid kiiremini üle võtma.

2. meede: liikmesriigid suurendavad tuuleenergiaprojektide nähtavust tuuleenergia kasutuselevõtu lubadustega, võistupakkumiste keskpika perioodi kavade avaldamisega ja taastuvenergiaallikate kasutuselevõtu pikaajaliste kavadega

Liikmesriikidel juba on taastuvenergia direktiivi kohaselt kohustus avaldada taastuvenergia toetuse eeldatava eraldamise pikaajaline ajakava vähemalt järgmise viie aasta kohta ning võtta meetmeid tagamaks, et elektriostulepingutega aidatakse kaasa nõutavale taastuvenergia kasutuselevõtule³⁹. Komisjon ja liikmesriigid muudavad taastuvenergia kasutuselevõtu riiklikud kavad nähtavaks ja prognoositavaks nii, et tagavad taastuvenergia direktiivi asjakohaste sätete rakendamise ja võtavad kasutusele läbipaistvad digivahendid. See aitaks tööstusharul paremini kavandada oma investeeringuid tootmisvõimsusse, suurendada pangalaenukõlblikkust ja parandada ärimudelit. Mõned liikmesriigid, näiteks Taani ja Poola, töötavad juba välja konkreetseid hankeprogramme suurte mereinvesteeringute jaoks.

Selleks:

- loob komisjon interaktiivse **ELi digiplatvormi**, kus avaldatakse liikmesriikide võistupakkumiste kavad. Sellega muudetakse eelseisvad võistupakkumised ja eeldatavad kasutuselevõtumahud nähtavamaks ning avatakse ettevõtjatele kõigi ELis kavandatud võistupakkumiste jaoks **ühtne teabepunkt**;
- kutsub komisjon liikmesriike üles andma konkreetseid **lubadusi tuuleenergia kasutuselevõtu kohta** vähemalt ajavahemikul 2024–2026 ja esitama selge ja usaldusväärse ülevaate tuuleenergia kasutuselevõttust järgmistel aastatel; see tuleb ametlikult vormistada 2023. aasta lõpuks. Need lubadused peaksid täiendama ambitsioonikaid mereenergiaalaseid kohustusi, mille suurus on 2030. aastaks kõigi ELi merepiirkondade peale kokku 111 GW;
- tugevdab komisjon koostööd liikmesriikide, projektiarendajate ja võrguettevõtjatega piirkondlike kõrgetasemeliste töörühmade raames,⁴⁰ et teha kindlaks konkreetsed teostamisvalmis tuuleenergiaprojektid ja muude taastuvate energiaallikate projektid, sealhulgas piiriüleised projektid, ning toetada nende kiiret rakendamist. Üks hea näide on Põhjamere energiakoostöö (NSEC), mille raames võeti vastu ühisavaldus,⁴¹ milles

---

³⁹ Direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 6 lõige 3: „Liikmesriigid avaldavad toetusvahendite eeldatava eraldamise pikaajalise ajakava, mis hõlmab viitena vähemalt järgmist viit aastat, või eelarve planeerimise piirangute puhul järgmist kolme aastat, mis sisaldab kohaldatavuse korral soovituslikku ajakava, hankemenetluste sagedust (kui see on asjakohane), eeldatavat võimsust, eeldatavasti eraldatavat eelarvet või maksimumtoetust üksuse kohta ning eeldatavaid toetuskõlblikke tehnoloogiaid. Kõnealust ajakava ajakohastatakse igal aastal või vajaduse korral, et kajastada turu hiljutisi muutusi või toetusvahendite eeldatavat eraldamist.“

⁴⁰ Läänemere energiaturu ühendamise tegevuskava (BEMIP), Kesk- ja Kagu-Euroopa energiavõrkude ühendamise (CESEC), Edela-Euroopa energiaühendused (South-Western) ja Põhjamere energiakoostöö (NSEC)

⁴¹ https://energy.ec.europa.eu/system/files/2022-09/220912_NSEC_Joint_Statement_Dublin_Ministerial.pdf

seatakse uued ambitsioonikad koondesmärgid saavutada 2050. aastaks meretuuleenergia tootmisvõimsus vähemalt 260 GW, kusjuures vahe-eesmärgid on 2030. aastaks vähemalt 76 GW ja 2040. aastaks 193 GW. Komisjon kasutab ka piirkondlikke koostööfoorumeid, et koordineerida meretuuleenergia ja muude piirkondliku mõjuga taastuvenergiaprojektide kavandamist, nagu on selgitatud ka merel toodetud taastuvenergia teatises;

- **esitab** komisjon 2023. aasta detsembris, pärast riiklike energia- ja kliimakavade projektide hindamist, **soovitused taastuvenergiaprojektide arendamise loamenetluste ja pikaajalise kavandamise kohta**. Liikmesriigid peaksid oma ajakohastatud riiklikus energia- ja kliimakavas minema kaugemale praegustest õiguslikest kohustustest ja töötama välja **põhjaliku kümne aasta kava** taastuvate energiaallikate, eelkõige tuuleenergia kasutuselevõtuks, väljavaatega 2040. aastani. Kavades peaksid olema kirjas ülesseatud võimsuse ja/või tootmismahu eesmärgid, projektide iseloomustus, ruumiline jaotus ja energiasüsteemiga integreerimise aspektid. See loob selguse tootmistööstuse ja võrguettevõtjate jaoks, et nad saaksid arendada õigel ajal välja vajalikud võrgud taastuvate energiaallikate integreerimiseks (võrguarenduskavade kaudu).

3. meede: komisjon võtab vastu tegevuskava, et hõlbustada võrkude väljaehitamist

Pärast 2023. aasta septembris toimunud kõrgetasemelist elektrivõrkude konverentsi võtab komisjon 2023. aasta novembris vastu **võrkude tegevuskava**, mis hõlmab nii ülekande- kui ka jaotustaset. Üleeuroopaliste energiavõrkude (TEN-E) raamistikule tugineva tegevuskavaga aidatakse eelkõige kiirendada peamisi piiriüleseid elektritaristuprojekte, mis pärast üleeuroopalisi energiavõrke käsitleva läbivaadatud määruse vastuvõtmist lisatakse esimesse ühishuviprojektide ja vastastikust huvi pakkuvate projektide loetellu. Need projektid on otsustava tähtsusega taastuvenergia üha suurenevate tootmismahude integreerimisel energiasüsteemi ja süsteemi edasisel integreerimisel.

Tegevuskava sisaldab meetmeid, millega kõrvaldatakse kitsaskohad, mis takistavad võrgu tugevdamist ja laiendamist (sealhulgas kulude piiriülest jagamist) ning tootmist; need meetmed on väga tähtsad, et aidata edendada rohkem maismaa- ja meretuuleenergia projekte, algatada investeeringud rannikuäärsete liikmesriikide tuuleenergiaprojektidesse ja transporditaristusse Euroopa sisemaa suunas ning niiviisi suurendada nõudlust tuuleenergiaseadmete järele. Võrkude tegevuskava hõlbustab ka ennetavaid investeeringuid, et tagada vajalik võrguarendus. Eesmärk on kiirendada uue taristu kasutuselevõttu seeläbi, et kõrvaldatakse loamenetluste kitsaskohad, samuti tagada olemasoleva võrgu parem kasutamine, näiteks muuta olemasolev tootmisvõimsus nähtavamaks.

II. VÕISTUPAKKUMISTE PAREM KORRALDUS

Viis, kuidas liikmesriigid korraldavad võistupakkumisi taastuvenergia toetamiseks, mõjutab taastuvenergia kasutuselevõttu ja investeerimissignaale, mis saadetakse kogu väärtusahelasse. Hästi kavandatud objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad eelkvalifitseerimiskriteeriumid ning hinnavälised valikukriteeriumid, millega premeeritakse suurema lisaväärtusega tooteid ja edendatakse tööstusliku tootmise laiendamist, võivad paremini toetada uuenduslikku ja konkurentsivõimelist tuuleenergiaseadmete tööstust. Sellised kriteeriumid nagu rajatiste pikem eluiga, CO₂ heide või ringmajandusmeetmed

vähendavad tuuleparkide ökoloogilist jalajälge ja aitavad vähendada ELi sõltuvust kriitilise tähtsusega toorainetest. Projektide viibimise või täitmata jätmise ohu arvessevõtmine tagab ettevõtjatele ja investoritele suurema prognoositavuse ja kindluse. Üldisemalt vähendaks liikmesriikide võistupakkumiste kavandamise põhimõtete edasine ühtlustamine tehingukulud, aitaks suuresti tagada võistupakkumiste otstarbekohasust ning jätkaks samal ajal liikmesriikide tasandil piisavalt ruumi paindlikkuseks ja innovatsiooniks. Nende elementide kasutamisel võistupakkumiste korralduses tuleks arvesse võtta mõju liikmesriikide eelarvele ja lihtsuse vajadust.

4. meede: komisjoni soovitude ja suuniste toel lisavad liikmesriigid võistupakkumistesse objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad kvalitatiivsed kriteeriumid ning meetmed, millega suurendatakse projektide täitmise määra

Kohe pärast käesoleva tegevuskava vastuvõtmist **käivitab** komisjon **dialoogi** liikmesriikide ja sidusrühmadega, **et parandada, lihtsustada ja ühtlustada taastuenergia võistupakkumiste korraldust**, eesmärgiga kõrvaldada puudused, mis põhjustavad projektide viivitusi või projektide elluviimisest loobumist. Selline ebakindlus kahjustab Euroopa tuuleenergiaturul osalejaid ja liikmesriike ning vähendab võimalusi saavutada ELi taastuenergiaeesmärki. Selle dialoogi tulemusena võetakse võimalikult kiiresti vastu **komisjoni soovitus ja suunised**, mille eesmärk on soovitada võistupakkumiste jaoks standardelemente, millega täiendatakse nullnetotööstuse määrust, ning muuta võistupakkumiste korraldus ühtsemaks ja tõhusamaks. Pikemas perspektiivis oleks komisjon valmis tagama võistupakkumiste ühtsema korralduse, muutes need soovitud nullnetotööstuse määruse rakendusakti abil õiguslikult siduvateks säteteks.

See meede hõlmab järgmist:

- tehakse ettepanek kehtestada kooskõlas ELi õiguse ja rahvusvaheliste kohustustega mittediskrimineerivad, objektiivsed ja läbipaistvad eelkvalifitseerimiskriteeriumid, mis on seotud küberturvalisusega (vastavus küberturvalisuse 1. ja 2. direktiivile) ja rahvusvahelise andmeedastusega, samuti muud kriteeriumid, nagu kestlikkus, keskkonna/mereala kaitse ja suutlikkus saavutada tulemusi;
- muudetakse selgemaks hinnavälised hindamiskriteeriumid, mis on tähtsad kestlikkuse, innovatsiooni, energiasüsteemi integreerimise, kvaliteetsete toodete ja vastupidava tarneahela stiimulitena;
- uuritakse võimalust töötada välja Euroopa äritegevuse käitumisjuhend, millega suurendatakse muu hulgas tarneahela läbipaistvust ja mida võiks soovitada tulevaste tuuleenergeetika võistupakkumiste jaoks;
- tugevdatakse tuuleenergiarajatiste ja nendega ühendatud taristu kübervastupidavust;
- asjakohaste stiimulite abil tagatakse projektide täielik ja õigeaegne täitmine. See peaks hõlmama lepperahve projektide täitmata jätmise eest ja hindade indekseerimist, et aidata tööstusel paremini toime tulla inflatsioonist tingitud kulude suurenemisega;
- hinnatakse negatiivsete pakkumiste (enampakkumised, mille käigus projektiarendajad pakuvad riigile tasu arendusõiguse eest) tagajärgi ja otsitakse lahendusi, et vältida nende kahjulikku mõju kasutuselevõtu kiirusele ja ulatusele ning väärtusahelale;

- kui komisjon kogub liikmesriikidelt lubadusi tuuleenergia kasutuselevõtu määra kohta aastatel 2024–2026 ja järgnevatel aastatel, küsib ta liikmesriikidelt, kas nad kavatsevad kasutada enampakkumist, mille käigus projektiarendajad pakuvad riigile tasu arendusõiguse eest, eelkõige sellist hinnalaeta enampakkumist, mis võib tuuleenergiaprojektide puhul viia väga suurte pakkumusteni ning suurendada riski, et selliseid projekte ei täideta täielikult ja õigel ajal. Vajaduse korral algatab komisjon liikmesriikidega dialoogi selle üle, kas sellist pakkumiste korraldust on võimalik vältida; ning
- käsitletakse pakkumiste hinnalagesid, mille tulemuseks on alapakkumine võistupakkumistel.

4. meetme eesmärk on teha kiireid ja tuntavaid parandusi ning ühtlustada taastuenergia võistupakkumiste kavandamist. Mõnda küsimust, mida sellega kavatsetakse lahendada, käsitletakse struktuurselt **elektrituru korralduse ja nullnetotööstuse määruse** ettepanekutes. Seda silmas pidades **kutsub komisjon kaasseadusandjaid üles jõudma kiiresti kokkuleppele elektrituru korralduse osas (2023. aasta lõpuks) ja nullnetotööstuse määruse osas (2024. aasta märtsiks).**

Komisjon aitab kaasseadusandjatel lisada nullnetotööstuse määrusesse sätteid, mis on seotud objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate eelkvalifitseerimiskriteeriumidega võistupakkumiste jaoks ning millega tugevdatakse hinnaväliste pakkumuste hindamise kriteeriumide kasutust, sealhulgas eelkõige kaalutlusi, mis on seotud ärialase käitumise, küberturvalisuse ja andmekaitsega ning suutlikkusega projekt täielikult ja õigel ajal ellu viia.

Kui kaasseadusandjad nii otsustavad, on komisjon ka kiiresti valmis esitama nullnetotööstuse määruse **rakendusakti** ettepaneku, et lisada taastuenergia võistupakkumiste kavandamise parimad tavad Euroopa õigusaktidesse ja veelgi ühtlustada võistupakkumiste ülesehitust.

Elektrituru korralduse eeskirjad hinnavahelepingute ja elektriostulepingute kasutamise kohta võivad vastuvõtmise korral toetada tuuleenergiatööstuse tulude stabiilsust.

5. meede: küberturvalisusriskidega tegelemine ja andmekaitseaspektide käsitlemine

Komisjon teeb kindlaks tuuleenergiarajatisi ja nendega seotud taristut mõjutavad küberturvalisusriskid, sealhulgas andmekaitseaspektid, et hinnata, kas neid oleks võimalik ära kasutada majandusliku julgeoleku või elektrivarustuskindluse kahjustamiseks ELis. Kindlaksmääramine ja hindamine toimub riskihindamise raames, mida praegu juhib komisjon koos kõrge esindaja ning võrgu- ja infoturbe koostöörühmaga, nagu on osutatud nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitusel, mis käsitleb kogu liitu hõlmavat koordineeritud lähenemisviisi elutähtsa taristu toimepidevuse tugevdamisele⁴². Selle konkreetse analüüsi jaoks ja põhjalikumale riskihindamisele sisendi andmiseks kasutab komisjon ka eksperdirühmi, nagu hiljuti loodud aruka energia eksperdirühm ja selle raames tegutsev küberturvalisuse töörühm, kuhu kuuluvad tööstusharu esindajad, sealhulgas tarnijate ja

⁴² Nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitus, mis käsitleb kogu liitu hõlmavat koordineeritud lähenemisviisi elutähtsa taristu toimepidevuse tugevdamise suhtes, (2023/C 20/01), (ELT C 20, 20.1.2023, lk 1).

elektriettevõtjate esindajad. Riskihindamise jaoks tehtavas töös võib tugineda 5G teemaga saadud kogemustele ning see töö täiendaks olemasolevat turvataristut, eelkõige **piiriüleste elektrivoogude küberturvalisust käsitlevat võrgueeskirja**, mis on kavas vastu võtta 2024. aasta esimeses kvartalis. Saadavad tulemused võivad toetada hankemenetlusi ja võistupakkumiste kavandamist, edasist poliitikakujundamist ja välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid.

Küberturvalisusriskide analüüs on kavandatud ulatuslikuna ja see hõlmab ka rajatisi.

6. meede: komisjon suurendab strateegiliste hangete kasutust strateegia „Global Gateway“ raames

2021. aasta detsembris käivitas komisjon strateegia „Global Gateway“, mille kaudu EL investeerib Euroopa tiimi lähenemisviisi raames kogu maailmas puhta energia projektidesse ja taristuprojektidesse, sealhulgas tuuleenergia tootmise projektidesse. Komisjon teeb ka ettepaneku suurendada strateegiliste hangete kasutust strateegia „Global Gateway“ raames. See tagab, et projektid vastavad rangetele keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimishinnangutele ning võimaldab neid norme järgivatel töövõtjatel ja tootjatel leida elujõulise ärimudeli, kusjuures edendatakse kestlikku arengut uutel turgudel ja areneva majandusega riikides. Strateegiliste nullnetotehnoloogiate, näiteks tuuleenergiaal põhinevate taastuvenergia tehnoloogiate kasutuselevõttu hõlmavate projektide puhul võetakse rahvusvaheliste partneritega suhtlemisel aluseks sellised kriteeriumid, mis on ette nähtud nullnetotööstuse määrusega, kui see on vastu võetud. Lisaks uurib komisjon võimalust kohaldada samasuguseid nõudeid hangetele, mille erasektori projektiarendajad korraldavad strateegia „Global Gateway“ projektide raames.

III. JUURDEPÄÄS RAHASTUSELE

Inflatsioonist mõjutatud keskkond, kus toorainehinnad järsult tõusevad, intressimäärad suurenevad ja sageli tuleb eelnevalt anda lepingute sõlmimiseks tagatiseid, on halvendanud tuuleenergiasektori juurdepääsu rahastusele nii seadmete tootmise kui ka kasutuselevõtu jaoks. Tuuleenergiatööstus vajab nullnetotööstuse määruse eesmärkide saavutamiseks hinnanguliselt kuue miljardi euro ulatuses investeeringuid seadmete tootmise võimekusse. Kapitaliturgude liidus ja ELi kestliku rahanduse raamistikus on komisjon töötanud selle nimel, et kehtestada kapitalituru eeskirjad, mis meelitavad pikaajalisi investoreid investeerima, ning meetmed erasektori rahaliste vahendite kaasamiseks keskkonnasäästlikku tegevuse jaoks ja Euroopa rohelepe võimaluste ära kasutamiseks. Komisjon mõistab täielikult, et erainvesteeringud on käesoleva tegevuskava eesmärkide saavutamiseks üliolulised, ning võtab selles valdkonnas meetmeid lisaks ELi vahendite ja muude avaliku sektori investeerimisallikate kaasamisele.

7. meede: komisjon hõlbustab juurdepääsu ELi rahastusele

Komisjon laiendab järgmise, 23. novembril 2023 algava projektikonkursi raames võimalust toetada **innovatsioonifondist** tuuleenergia tootmist – nimelt kahekordistatakse puhta tehnoloogia, sealhulgas tuulikute ja nende osade tootmise projektide rahastamise eelarvet 1,4 miljardi euron.

Innovatsioonifondil on ajavahemikuks 2020–2030 kokku 40 miljardit eurot⁴³. Innovatsioonifondi käesoleva aasta kogueelarves (neli miljardit eurot) on lisaks sihtotstarbelisele puhta tehnoloogia seadmete tootmise teemale 23. novembril 2023 algava projektikonkursi muude teemade raames rahastamiskõlblikud ka uuenduslik tuuleenergia tootmine ja katseprojektid. Sellel projektikonkursil eelistatakse võrdväärsete projektide korral tuuleenergiaprojekte.

Selleks et toetada projektiarendajaid ja tagada, et luuakse kindel uuenduslike projektide rida, peaksid tuuleenergiaprojektid olema prioriteet ka innovatsioonifondi 90 miljoni euro suuruse projektiarendusabi jaoks, mida antakse koostöös Euroopa Investeerimispankaga järgmise kolme aasta jooksul. Kohandatud nõustamistuge pakub ka programmi „InvestEU“ nõustamiskeskus. Lisaks võib innovatsioonifondist saadavate rahaliste vahendite kombineerimine EIP ja muude rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ning riiklike tugipankade ja finantseerimisasutuste poolse rahastamisega, sealhulgas **programmi „InvestEU“** raames, toetada ka juba toetust saanud projekte, et aidata jõuda lõpliku investeerimisotsuseni.

Käesoleva aasta lõpuks tugevdab komisjon tuuleenergiaga seotud meetmeid ka **läbivaadatud energiatehnoloogia strateegilise kava (SET-kava⁴⁴)** raames ning suurendab toetust teadusuuringutele ja innovatsioonile tuuleenergiaseadmete tootmise sektoris, et asjaomased Euroopa tehnoloogialahendused säilitaksid oma konkurentsieelised, eelkõige ringluse ja kestlikkuse, paremate tööstusprotsesside ja digitaliseerimisega seotud küsimustes.

Euroopa strateegilise tehnoloogia platvorm avab ka uusi võimalusi selliste investeringute toetamiseks, mille eesmärk on suurendada ELis selliste puhta tehnoloogia lahenduste, sealhulgas tuuleenergiaseadmete tootmist, mis võiksid olla eriti kasulikud üleminekupiirkondadele ja vähem arenenud piirkondadele ning arenenud piirkondadele liikmesriikides, mille SKP elaniku kohta on alla ELi keskmise. Need piirkonnad saavad rahalisi stiimuleid ja suurema paindlikkuse **Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Õiglase Ülemineku Fondi** eraldiste kasutamisel selleks, et toetada suurettevõtete tulusaid investeringuid strateegilistesse sektoritesse, mis aitavad kaasa Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi eesmärkide saavutamisele.

8. meede: EIP pakub ELi tuuleenergeetika ettevõtetele riskide vähendamise vahendeid ja tagatisi

2023. aasta juulis kiitis Euroopa Investeerimispank heaks kava „REPowerEU“ teise paketi. Pank teatas eesmärgist peaaegu kahekordistada laenusid roheleppe tööstuskava ja nullnetotööstuse määruse täitmise jaoks ning võtta selleks viie aasta jooksul kasutusele kokku ligikaudu 150 miljardit eurot. Seda kava toetab osaliselt programmi „InvestEU“ tagatismehhanism. Üks prioriteet/tegevusvaldkond on Euroopa strateegiliste nullnetotehnoloogia seadmete, nendega seotud algkomponentide ja strateegiliste toorainete tootjad. Sealhulgas pööratakse tähelepanu ELi võimekusele toota seadmeid tuuleenergia tootmiseks maismaal ja merel.

Komisjon ja Euroopa Investeerimispank teevad koostööd, et kiiresti luua **sihtotstarbeline vahend**, millega antakse peamistele tuuleenergiatööstuse tarnijatele **edasigarantii**

⁴³ Arvestusega, et keskmine CO₂ hind on 75 eurot tonni kohta.

⁴⁴ Komisjoni teatis SET-kava läbivaatamise kohta (vastuvõtmine 2023. aasta oktoobris).

kommertspankade krediidiriskide suhtes ning suurendatakse võimalusi saada ettemakseid ja täitmiskarantiisid. Komisjoni ja EIP ühine eesmärk on käivitada see uus rahastusvahend järgmise 3–6 kuu jooksul. See leevendab kasvavast tellimuste hulgast tulenevat finantsurvet, mida süvendavad makromajanduslikud probleemid, sealhulgas suurenev inflatsioon, intressimäärad ja märkimisväärsed tarneahelalahäired.

Samuti on komisjon teinud Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi raames ettepaneku suurendada ELi tagatist 7,5 miljardi euro võrra programmi „InvestEU“ sihtotstarbelise rahastamisvahendi kaudu, mis suurendaks EIP Grupi ja teiste rakenduspartnerite võimet toetada investeringuid puhta ja muu tehnoloogia arendamisse ja tootmisse, sealhulgas tuuleenergiasektoris.

Töö, mille eesmärk on tõhustada väliste rahastamisvahendite koordineerimist, kusjuures liikmesriikide ekspordikrediidiasutused töötavad koos arengu rahastajatega, eelkõige strateegia „Global Gateway“ kontekstis, toetab muu hulgas taastuvenergiaprojekte, sealhulgas tuuleenergiat.

9. meede: liikmesriigid kasutavad ELi tuuleenergia väärtusahela jaoks täielikult ära paindlikkust, mis on ette nähtud riigiabi eeskirjadega

Liikmesriigid peaksid täielikult ära kasutama ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku eeskirjadega pakutavaid võimalusi, et toetada tuuleenergiaseadmete tootmist ELis. Seoses ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku teatavate kriisiga seotud osadega, mis peaksid kehtima kuni käesoleva aasta lõpuni, on komisjon konsulteerinud liikmesriikidega ja teeb varsti otsuse nende võimaliku pikendamise kohta, võttes arvesse vajadust tagada ELis võrdsed tingimused. Muud osad, mille eesmärk on toetada üleminekut kliimanetraalsele majandusele ja mis võimaldavad liikmesriikidel kiirendada taastuvenergia, sealhulgas tuuleenergia kasutuselevõttu ning toetada strateegilisi investeringuid kliimanetraalsele majandusele üleminekuks vajalike seadmete, sealhulgas tuulikute, nende põhiosade ja nendega seotud kriitilise tähtsusega toorainete tootmiseks, on kättesaadavad kuni 2025. aasta lõpuni.

10. meede: komisjon tugevdab dialoogi investoritega, et muuta ELi tuuleenergiasektoris investeerimine ligitõmbavamaks

Komisjon suhtleb investorite dialoogi raames aktiivselt sidusrühmadega, eelkõige pikaajaliste kapitaliinvestoritega selliste lahenduste teemal, millega suurendada ELi tuuleenergiatööstuse konkurentsivõimet investeringute ligimeelitamisel kogu maailmast. See aitab vähendada vajadust avaliku sektori toetuse järele. Keskendatakse sektori tegevus-, finants- ja konkurentsivõimalustele ning sellekohastele nõrkadele kohtadele ning viisidele, kuidas võimendada Euroopa tugevaid külgi ja kõrvaldada nõrkusi.

Veel 2023. aastal korraldab komisjon sihtkohtumised pikaajaliste investoritega, et paremini mõista peamisi takistusi, mis vähendavad investeringute ligitõmbavust ELi tuuleenergiasektoris ja parimaid viise nende takistuste kõrvaldamiseks. See hõlmab võimalusi tagada kiirem juurdepääs erasektori rahalistele vahenditele ja nende kiirem kasutuselevõtt ning arutelusid Euroopa investeerimiskliima üle, sealhulgas tõhusa ja võimaluse korral lihtsustatud regulatiivse keskkonna üle tuuleenergia sektoris tehtavate investeringute jaoks.

IV. ÕIGLASE RAHVUSVAHELISE KONKURENTSIKESKKONNA TAGAMINE

ELi tuuleenergiaseadmete tööstus on näidanud, et õiglaste tingimuste korral on ta väga konkurentsivõimeline nii siseturul kui ka välisurgudel. EL peaks looma oma tööstusele soodsa konkurentsi-, innovatsiooni- ja investeerimiskeskonna ning edendama ekspordi kooskõlas rahvusvaheliste kohustustega.

11. meede: komisjon hõlbustab ELi tootjate pääsu välisurgudele

Komisjon jätkab oma suure kaubanduslepingute võrgustiku kasutamist selleks, et tugevdada ELi tuuleenergiatööstuse konkurentsivõimet, sealhulgas lepingute tõhusa rakendamise ja täitmise tagamise kaudu⁴⁵. Samuti peab komisjon väga tähtsaks **käimasolevaid kaubanduslääbirääkimisi**, mille eesmärk on sõlmida kindlaid energia- ja toorainekokkuleppeid ning muid tuuleenergiatööstuse jaoks asjakohaseid kokkuleppeid. Need lepingud aitavad tuuleenergiatööstusel mitmekesistada tarneahelaid ja vähendada nendega seotud riske ning kõrvaldada strateegilist sõltuvust, eelkõige toorainetest ja muudest vahesaadustest. Seepärast intensiivistab komisjon veelgi **lääbirääkimisi kaubanduslepingute üle**, mis tugevdaksid ELi ettevõtjate positsiooni, sealhulgas tuuleenergiasektoris, ja tagaksid moonutamata juurdepääsu välisurgudele. Nullnetotööstuse partnerlused toetavad täiendavalt Euroopa ettevõtete kohalolekut peamistel turgudel. Lisaks püüab komisjon selles sektoris tihendada strateegilist koostööd ja käivitada algatusi ELi naabruses.

EL teeb samuti koostööd oma partneritega Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO), et töötada välja **toetuste reeglistik**, et muuta riigi sekkumine läbipaistvamaks ja ära hoida subsideerimisrallit, mis suurendab kaubanduskonflikte ja õõnestab ülemaailmsete kliimaeesmärkide saavutamiseks vajalikku koostööd. See töö peaks algama 2024. aasta veebruaris toimival WTO ministrite konverentsil.

Rahvusvaheliste hangete instrumendiga (IPI)⁴⁶ antakse ELile mõjuvõim veenda oma kaubanduspartnereid, kellel ei ole veel riigihangete valdkonnas (WTO riigihanketulepingus või kahepoolsetes vabakaubanduslepingutes) kohustusi, avama oma hanketurud ELi ettevõtjatele. Kui ELi tööstusharu on esitanud põhjendatud väiteid tuuleenergiaga seotud kaupade ja teenuste piiratud kättesaadavuse kohta mõne kolmanda riigi riigihangete valdkonnas, võib komisjon asjaomase kolmanda riigiga konsulteerides algatada rahvusvaheliste hangete instrumendi raames uurimise, et avada see turg ELi ettevõtjatele. Rahvusvaheliste hangete instrumendiga võimaldatakse ELil ka piirata juurdepääsu oma riigihanketurgudele sellega, et juhul, kui eelnimetatud konsulteerimine ei too kaasa kolmanda riigi turu eeldatavat avamist, rakendatakse vastavaid rahvusvaheliste hangete instrumendi meetmeid.

12. meede: siseturu kaitse kaubanduse moonutuste ning julgeolekut ja avalikku korda ähvardava ohu eest

Komisjon **jälgib** koostöös Euroopa tuuleenergiatööstusega tähelepanelikult **võimalikke ebaausaid kaubandustavasid**, millega antakse eelis välismaistele tuuleenergiaseadmete tootjatele. Sealhulgas kontrollitakse põhjalikult ELi imporditavate tuuleenergiaga seotud toodete võimalikku subsideerimist. Kui see on põhjendatud, aktiveerib komisjon kaubanduse

⁴⁵ ELi kaubanduslepingutes on sätted, millega keelatakse impordi- ja ekspordipiirangud, kehtestatakse omamaise osaluse nõuded ning avatakse juurdepääs riigihangetele.

⁴⁶ Määrus (EL) 2022/1031 kolmandate riikide ettevõtjate, kaupade ja teenuste juurdepääsu kohta liidu riigihanke- ja kontsessiooniturgudele jõustus 29. augustil 2022.

kaitsevahendid. Kui turgu moonutavad välisriigi subiidiumid võimaldavad neid saavatele tuuleenergiaseadmete tootjatele eeliseid riigihangetel või ELi sihttegevõtjaid hõlmavates koostumistes, **kasutab EL ka välisriigi subiidiumide määrusega ettenähtud meetmeid. Euroopa tuuleenergiatööstuse esindajaid innustatakse esitama täiendavaid tõendeid.** Komisjon hindab kõiki tööstusharult või muudest sõltumatutest allikatest saadud tõendeid väidetavate ebaausate tavade kohta.

Komisjon kutsub liikmesriike üles võtma julgeoleku või avaliku korra kaalutlustel taustauuringute tegemise puhul täielikult arvesse **elutähtsate energiataristutega** seotud ohte. Komisjon kasutab täielikult ära **välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute määruse**⁴⁷ **kohast** koostöömehhanismi, et ära hoida ELi tuuleenergiatööstusesse tehtavate välisinvesteeringutega seotud võimalikke ohte julgeolekule ja avalikule korrale.

13. meede: edendatakse standardite kehtestamist tuuleenergiasektoris

Tuuleenergiatööstuse praeguses arengujärgus on tehnilised standardid peamine vahend, mille abil saab tagada koostalitlusvõime, vähendada kulusid ja kiirendada tuuleenergiatehnoloogia lahenduste kasutuselevõttu maismaal ja merel. Kuigi Rahvusvaheline Elektrotehnikakomisjon (IEC) on vastu võtnud mitmesugused standardid, mille CENELEC võttis vastu Euroopa standarditena, võiksid täiendavad standardid veelgi suurendada tuuleenergiaseadmete tõhusust ja kestlikkust ning kõrvaldada nende seadmete kasutuselevõttu takistavad tõkked kogu ELis. Eelkõige on selleks, et tagada strateegiline autonoomia sellises olulises sektoris nagu tuuleenergiatööstus ja samal ajal vähendada selle sektori keskkonnamõju kooskõlas Euroopa roheleppega, tähtis ringmajandus. Samuti saaks selliste standarditega tugevdada tööstusökosüsteemi, eriti kui neid kombineeritakse samaaegse tööga taastuvenergia võistupakkumiste korralduse alal. Standardimise edendamine rahvusvahelisel tasandil ja ELi aktiivse osaluse tagamine toetab ka Euroopa tuuleenergiatööstuse suuremat suutlikkust võistelda kvaliteedi osas ülemaailmsete konkurentidega.

Selleks et **edendada ELi ja rahvusvaheliste tuuleenergiasektori standardite vastuvõtmist 2023. aasta lõpuks**, võetakse järgmised meetmed:

- Euroopa standardimise kõrgetasemelise foorumi osana tehakse tuuleenergeetikatehnoloogiat käsitleval sihtotstarbelisel töösessioonil kindlaks peamised Euroopa ja rahvusvahelised standardimisvajadused ja olemasolevad takistused ning suurendatakse liikmesriikide ja tööstuse esindajate teadlikkust, et tagada nende ekspertide osalus standardite kehtestamises; ning
- komisjon palub Euroopa standardiorganisatsioonidel koostada nullnetotööstuse määruse eesmärke toetavad Euroopa standardimisdokumendid.

V. OSKUSED

Hinnangute kohaselt on tuuleenergiasektoris aastaks 2030 vaja ligikaudu 100 000 täiendavat töökohta ja sellega seotud investeeringud oskustesse võivad ulatuda ligikaudu 850 miljoni

---

⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrus (EL) 2019/452, millega luuakse liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik (ELT L 79I, 21.3.2019, lk 1–14).

euroni⁴⁸. 2021. aasta märtsis ja 2023. aasta märtsis löid taastuenergia valdkonna kutseühingud ja puhta tehnoloogia seadmete paigaldajate, haridus- ja koolitusteenuste osutajate, teaduskeskuste ja piirkondlike võrgustike, sealhulgas tuuleenergiatööstuse sidusrühmade esindajad komisjoni toetusel taastuenergia tööstusökosüsteemi jaoks oskuste pakti raames ulatuslikud oskustealased partnerlused. Partnerlused toimivad, kuid eesmärkide saavutamiseks tuleb neid edasi arendada.

14. meede: taastuenergia valdkonna ulatuslikes oskustealastes partnerlustes kavandatakse projekte, et toetada taastuenergiasektori, sealhulgas tuuleenergiasektori jaoks vajalike oskuste arendamist

Taastuenergia ja merel toodetud taastuenergia valdkonna ulatuslikke oskustealaseid partnerlusi innustatakse tegema võimalikult kiiresti kindlaks need ELi programmid ja oskusteteemalised algatused, mis annavad parima raamistiku selliste projektide rakendamiseks, mis võimaldavad kaardistada sektori oskustevajadused, vaadata läbi töökirjeldused, töötada välja ja kasutada uusi tööturuga seotud koolitusmooduleid ja nendega seotud materjale ja/või toetada taastuenergiasektoris hädavajalike oskuste arendamist, ning on suunatud eelkõige naistele, noortele (kes ei õpi ega tööta) ja vanematele inimestele. Erilist tähelepanu pööratakse kestlikkusele ja ringmajandustavadele. See võiks hõlmata programmi „Erasmus+“ raames korraldatavale konkursile esitatavat taotlust koostada sektori oskustealase koostöö kava. Partnerluse paremaks toimimiseks saab kasutada ka olemasolevaid algatusi nagu Euroopa Õpipoiisõppe Liit ja kutsehariduse tippkeskused⁴⁹.

Lisaks aidatakse nullnetotööstuse määruse alusel asutada Euroopa nullnetotööstuse oskuste akadeemiaid, mille eesmärk on toetada liikmesriikide täiend- ja ümberõppemeetmeid. Need akadeemiad töötavad välja õppesisu ja -materjalid ning teevad need kättesaadavaks liikmesriikide haridus- ja koolitusteenuste osutajatele, et rahuldada nullnetotööstuse nõudlust oskustöötajate järele. Iga akadeemia keskendub ühele nullnetotööstuse tehnoloogiale, sealhulgas luuakse üks akadeemia tuuleenergiasektori jaoks, ning iga akadeemia eesmärk on kolme aasta jooksul alates selle asutamisest koolitada 100 000 õppijat.

VI. TÖÖSTUSE KAASAMINE JA LIIKMESRIIKIDE KOHUSTUSED

Lisaks ELi ja liikmesriikide võetud meetmetele aitab ka Euroopa tuuleenergiatööstuse enda tegevus luua stabiilsemat ja kasumlikumat ärikeskkonda. See puudutab muu hulgas seda, et põhisissetite (nagu toorained) puhul maandatakse aktiivsemalt inflatsiooniriski ja hindade muutlikkuse riski ning tuuleenergeetikaseadmete tootjate ja tuuleenergiaettevõtjate vahel luuakse pikaajalisi partnerlussuhteid, mis võivad olla vastastikku kasulikud.

15. meede: ELi tuuleenergiaharta

Selleks et suurendada tuuleenergia kasutuselevõttu ja tootmisvõimsust ELis, kutsub komisjon liikmesriike ja tuuleenergiatööstuse esindajaid üles ühinema enne 2023. aasta lõppu

⁴⁸ Komisjoni aruanne „Employment and Social Developments in Europe. Addressing labour shortages and skills gaps in the EU“, <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=26989&langId=en>

⁴⁹ Näiteks programmi „Erasmus+“ rahastatud kutsehariduse tippkeskuse „Tehnilised oskused taastuenergia ühetaoliseks tootmiseks merel“ (*T-shore*) eesmärk on töötada välja koolitusprogrammid ja -ressursid, et anda töötajatele meretuuleenergia tööstuses edukalt töötamiseks vajalikke oskusi ja pädevust.

vakatahtlike kohustustega, mis on osa tuuleenergiahartast. Investorite dialoogi järelmeetmena püüab komisjon kaasata tuuleenergiahartasse finantsinvestoreid või laiendada hartat nendele osalistele niipea, kui see on teostatav.

Käesolevale tegevuskavale ja selles esitatud poliitikameetmetele tugineva harta eesmärk on kooskõlastada ja kiiresti rakendada komisjoni, liikmesriikide ja tööstusharu sidusrühmade meetmeid ning samal ajal teha ühiseid ja kooskõlastatud jõupingutusi Euroopa tuuleenergiatööstusele soodsate tingimuste loomiseks. Komisjon teeb tihedat koostööd liikmesriikidega ja tööstusharu sidusrühmadega, et sotsiaalpartneritega konsulteerides töötada välja hartaga seotud täpsed kohustused. Käesoleva tegevuskavaga ja hartaga tagatav kindlustunne peaks võimaldama tööstusel suurendada investeringuid ja tootmisvõimsust, et rahuldada lähiaastatel eeldatavalt kasvavat nõudlust tuuleenergiaprojektide järele.

6. JÄRELDUSED JA EDASISED SAMMUD

Tuuleenergiatööstus on Euroopa uhkus. ELil on tugev tootmisbaas ja palju tugevaid kogu maailmas tegutsevaid tuuleparkide arendajaid. See sektor on väga uuendusmeelne ja leidlik ning see on viljakas pinnas uute oskuste arendamiseks. Tuuleenergiasektoris tegutsevatel Euroopa ettevõtetel on oluline roll meie energiasüsteemi ümberkujundamises ning ambitsioonikate kliima- ja energiaeesmärkide saavutamises. Tänu tuuleenergiasektorile ja muule nullnetotööstusele on EL hästi varustatud üleminekuks tulevasele keskkonnasäästlikule ringmajandusele. ELi tuuleenergiasektor on konkurentsivõimeline ja seetõttu maailmas juhtpositsioonil. Ta on maailmas suunanäitaja ja normiseadja. Euroopa tuuleenergiaalane koostöö rahvusvaheliste partneritega loob uusi turge ja pakub ülemaailmseid lahendusi fossiilkütuste asendamiseks.

Seepärast peab Euroopa tuuleenergiatööstus praegu laienema ja investeerima, et ELi tööstus ja kodanikud saaksid kasutada ära Euroopa roheleppega ja CO₂ heite vähendamisel kogu maailmas tehtavate jõupingutustega pakutavaid võimalusi. Et seda võimaldada, vajab see tööstus suuremat prognoositavust ning selgelt nähtavat ja kindlat projektirida. Selleks on vaja tugevat ärimudelit, mis tagab piisava kasumlikkuse ja juurdepääsu rahastusele, et laieneda ja meelitada ligi investoreid. Energia integreerimiseks on vaja laialdasemaid ja tugevamaid võrke. See nõuab ka ausat konkurentsi.

Enam ei või aega kaotada. Seepärast on käesoleva tegevuskava eesmärk saavutada konkreetseid tulemusi juba lähikuudel. Käesoleva tegevuskava rakendamine ELi, liikmesriikide ja tööstusharu poolt aitab Euroopa tuuleenergiaseadmete tootmise sektoril ületada raskusi ja suurendab selle konkurentsivõimet, tagamaks et sektor panustab täiel määral käimasolevasse energiasüsteemi ümberkujundamisse.

Käesolev tegevuskava kinnitab Euroopa tuuleenergiatööstusele, et selle ärimudel ELis on tugev, kestlik ja pikaajaline. Seepärast **kutsub komisjon liikmesriike ja tööstusharu üles seda tegevuskava toetama** ja vastavalt oma rollile meetmeid rakendama. Komisjon kutsub **Euroopa Parlamenti, nõukogu ja teisi ELi institutsioone** üles sellele tööle kaasa aitama, et toetada käesoleva tegevuskava eesmärki.

I LISA – EUROOPA TUULEENERGIA TEGEVUSKAVA LÜHIÜLEVAADE

Kategooria	Meetmed/vahendid	Ajakava
Kiirem kasutuselevõtt parema prognoositavuse ja kiirema loamenetluse kaudu	1. Komisjon ja liikmesriigid teevad koostööd loamenetluse kiirendamiseks. Algatus „Accele-RES“, et võimalikult kiiresti võtta üle ja rakendada läbivaadatud taastuvenergia direktiiv. Ajutine erakorraline kord	Alates 2023. aasta novembrist
	2. Liikmesriigid suurendavad tuuleenergiaprojektide nähtavust taastuvenergia kasutuselevõtu lubadustega, võistupakkumiste keskpika perioodi kavade avaldamisega ja taastuvenergiaallikate kasutuselevõtu pikaajaliste kavadega	Alates 2023. aasta novembrist
	3. Komisjon võtab vastu tegevuskava, et hõlbustada võrkude väljaehitamist	2023. aasta november
Võistupakkumiste parem korraldus	4. Komisjoni soovitude ja suuniste toel lisavad liikmesriigid võistupakkumistesse objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad kvalitatiivsed kriteeriumid ning meetmed, millega suurendatakse projektide täitmise määra	Võimalikult kiiresti
	5. Küberturvalisusriskidega tegelemine ja andmekaitseaspektide käsitlemine	Alates 2024. aasta algusest
	6. Komisjon suurendab strateegiliste hangete kasutust strateegia „Global Gateway“ raames	Alates vastuvõtmisest
Juurdepääs rahastusele	7. Komisjon hõlbustab juurdepääsu ELi rahastusele	2023. aasta lõpuks
	8. EIP pakub ELi tuuleenergeetika ettevõtetele riskide vähendamise vahendeid ja tagatise	2023. aasta neljas kvartal
	9. Liikmesriigid kasutavad ELi tuuleenergia väärtusahela jaoks täielikult ära paindlikkust, mis on ette nähtud riigiabi eeskirjadega	Alates vastuvõtmisest
	10. Komisjon tugevdab dialoogi investoritega, et muuta ELi tuuleenergiasektorisse investeerimine ligitõmbavamaks	2023. aasta lõpuks
Õiglase rahvusvahelise konkurentsikeskkonna loomine	11. Komisjon hõlbustab ELi tootjate pääsu välisturgudele	Alates vastuvõtmisest
	12. Siseturu kaitse kaubanduse moonutuste ning julgeolekut ja avalikku korda ähvardava ohu eest	Alates vastuvõtmisest
	13. Edendatakse standardite kehtestamist tuuleenergiasektoris	Alates 2023. aasta lõpust
Oskused	14. Taastuvenergia valdkonna ulatuslikes oskustealastes partnerlustes kavandatakse projekte, et toetada taastuvenergiasektori, sealhulgas tuuleenergiasektori jaoks vajalike oskuste arendamist	2024. aasta keskpaigaks
Tööstuse kaasamine ja liikmesriikide kohustused	15. ELi tuuleenergiaharta	2023. aasta detsember

